

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационният труд на тема „Комуникационни предизвикателства и медийни рефлексии на официалните публични политики в съвременната дигитална среда“

С автор Диляна Валериева Дойчинова

За присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Социология“ (медии и комуникации)

Научна област 3 – Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.1 – Социология, антропология и науки за културата.

Рецензент: доц. Д-р Жеко Къосев

Представеният ми за рецензиране дисертационен труд на докторант Диляна Дойчинова, под заглавие „Комуникационни предизвикателства и медийни рефлексии на официалните публични политики в съвременната дигитална среда“ с научен ръководител проф.дсн Добринка Пейчев е с обем 194 страници и 10 страници проложения. В дисертацията са включени 32 фигури и диаграми.

Дисертацията е написана на базата на сериозни и значими изследователски проучвания на 169 заглавия на научни трудове, от които 93 на български език, 62 на английски, 11 на руски и 3 на

немски. Т.е., от гледна точка на познаването на натрупаната научна литература, авторката е успяла да обхване всички значими научни изследвания на четири езика, за което тя трябва да получи изследователски адмирации.

Наистина съм впечатлен от изследователската осведоменост на колегата Дойчинова. През научния и изследователски ми поглед са преминали много дисертационни трудове и в една малка част от тях авторите са показвали толкова прецизна работа и осмисляне на натрупаните през десетилетията научен емпиричен материал.

В това отношение ще си позволя да отравя и първата ми препоръка към колегата Дойчинова в нейната бъдеща изследователска работа. Необходимо е да има и критичен анализ на тези научни трудове и изследвания. Защото в това отношение още по-ярко ще се открият авторовите тези. Да се спори със световни и български научни авторитети е наистина трудна работа. Но трябва да се води тази, макар и задочна научна дискусия.

В структурно отношение дисертацията е разделена на увод, три глави. Първа глава има три параграфа, Втора глава – три параграфа и Трета глава – два праграфа и заключение.

Изследователски нтерес представляват и приложенията към дисертационния труд, които са използвани много акуратно и аналитично в хода на изложението. За мен лично, този структурен подход идва да покаже изследователските амбиции на доктораант Дойчинова да обхване максимално прецизно всички възможни научни полета за описание и анализ.

За първи път в българската социологическа мисъл даден изследовател поставя на научен анализ и научна интерпретация проблема за комуникационните предизвикателства и медийни рефлексии на официалните публични политики в съвременната дигитална среда. Т.е. трудът на колежата Дойчинова има оригинален характер и съм убеден, че ще има сериозен принос в бъдещето изучаване и анализиране на проблематиката.

Дисертационната тема за България, особено след приемането на страната в Европейския съюз е изключително актуална. Напълно съм съгласен с авторската теза, че „публичните комуникации несъмнено играят значима роля в съвременните общества“. Съгласен съм с авторската теза, че България има още много да се усъвършенства, да надгражда, за да дойде моментът, в който ние като държава, като общество можем да кажем, че сме съизмерими с най-развитите общества в тази област.

В Увода прецизно е формулирана основната изследователска цел и са очертани основните изследователски рамки, които са описани и анализирани в хода на изложението. Колежата Дойчинова е успяла да избегне една често срещана изследователска практика – в Увода да се правят изследователски анонси, които в самия текст не са подложени на анализ или са претрупани набързо и повърхностно. В този труд няма и следа от интелектуален волунтаризъм, което отчитам като безспорен успех на дисертацията.

Целта на изследването също е формулирана прецизно. И в хода на изложението Диляна Дойчинова се придържа стриктно към тази

изследователска цел. И това е постигнато на сериозен анализ на документи, утвърдени от Европейския съюз, така и на български документи, които са приемани през годините. Изключително важно е един докторант да гради своята концепция на базата на документален материал.

Задачите, които си поставя докторант Дойчинова са формулирани научно обективно и са изпълнени в хода на изложението. И в това отношение научно-изследователската амбиция и реализация е да се прави сравнителен социологически анализ на Европейския съюз и българската комуникационна практика и действителност. Много е важно за една социологическа разработка да се търси практическото приложение на поставените за анализ проблеми.

Основните изследователски методи, които използва докторант Дойчинова са точно формулирани и прецизно изпълнени в хода на изложението. Изследователски логично е да се започне с теоретичен анализ, свързан с появата на идеята за обединена Европа. Да се премине през вторичен анализ на статистическите данни. Направен е анализ и на базата на последните европейски документи. Направен е и контент анализ на масмедийната продукция с европейска тематика. И се завършва с експертна оценка сред 15 експерти.

Приемам авторовата теза, че изследването е извършено на две нива – теоретично и емпирично. И в този анализ докторант Дойчинова се стреми да бъде максимално точна, обективна и изследователски прецизна. Не е случаен фактът, че в хода на изложението Дойчинова отделя толкова голямо място в теорията на Габриел Тард. Най-

важното е, че теорията на Г.Тард е преосмислена на базата на поставените изследователски цели и методи.

В Първа глава озаглавена „Идеята за обединена Европа и конструирането на публичните политики на ЕС – исторически и теоретико-методологически акценти“, изследователски логично е анализът да започне с историко-политическите фактори за създаване на обединена Европа. Наистина е изследователско предизвикателство да се търси идеята за обединена Европа още от Римската империя, от политиката на Карл Велики. Това е естествено право на всеки автор.

Изследователски значимото е, че колегата Дойчинова се връща векове назад, търсейки основите на обединена Европа. Идеята е ясна – създаване на наднационално обединение, което ще има основна роля в развитието на световния политически, икономически и обществен и комуникационен ред.

От авторския анализ не са пропуснати и „Етапите от конструирането на Европейския съюз“ във времето.

Напълно съм съгласен с авторската теза, че в тази глава се търси един „ретроспективен историко-социологически ъгъл, да се потърсят корените на европейските публични политики и комуникационното естество на проблема...“

Проблемите, които трябва да се потърсят в този текст е позитивните и негативните процеси, които се случват от времето на Карл Велики, уроците, които европейските държави извличат за своето развитие. В това отношение практическата стойност на дисертацията щеше да се увеличи многократно. Тази глава завършва със заключителни анализи.

Втора глава е озаглавена „Публично комуникационни модели и практики, програмни и цифрови развития в ЕС“.

И тази глава е конструирана на базата на основните директиви на ЕС, на основните европейски документи. И в този текст докторант Дойчинова започва своя анализ на базата на научните достижения на световни и български автори.

Тук е изведено самостоятелно определение, цитирам авторово определение за публичната комуникация - „Публичната комуникация е информационно взаимодействие между социални обекти..., чрез социално утвърдени форми и средства“ Една авторова теза, която е научно и емпирично доказана. Още по-важно е, че са представени и анализирани комуникационни модели. И отново се търси емпиричен социологически анализ между Европейския съюз и процесите, в тази област, които протичат в България.

В Трета глава от дисертацията, озаглавена „Европейски публични политикти и медийните им рефлексии. Представи и реалии“

Според мен тази част от дисертацията е най-важната в изследователски план. Тук са направени и представени експертни оценки и резултати от проведен контекст анализ Това са две авторови социологически изследвания – едното чрез метода на експертна оценка, а другото чрез метода на контент-анализ.

Едно от основните изисквания към всяка дисертация е нейната практическа стойност. А това изискване е направено много прецизно и аналитично от докторант Дойчинова.

Организираният и направен контент анализ е значимо постижение. Като отговор на една от поставените задачи в дисертационния труд той се базира на голям период от време - 1 ноември 2019 г. до 28 февруари 2020 г. Периодът е обозначен от дисертантката, като първите четири месеца от работата на новата Европейска комисия – Комисията фон дер Лайен. Критерий за избора е бил рейтинг и връзка с отразяването на европейските политики, като медийна рефлексия на официалните европейски публични политики. Така подборът е предвидил „четирите национални телевизии (БНТ, БТВ, НТВ и България он Еър), три регионални (ТВ Европа и Евроком заради имената, които имат пряка семантична корелация с думата „Европа“ и Канал 3 заради новинарските си емисии и правенето на живи връзки и студиа по европейски теми от Брюксел и Страсбург), както и Българско национално радио като медията, която се ползва с най-голям дял обществено доверие, според данни на EBU (Европейски съюз за радио и телевизия)“.

Тези медии са се оказали и преобладаващите медийни канали, посочени от експертите в проведената експертна оценка.

Направен е анализ и на базата на последните европейски документи.

Изведените след края на всяка глава и в Заключениеето констатации идват да покажат практическата насоченост на дисертационния труд. Защото винаги съм твърдял, че основната роля на изследователя е да предлага модели. Ако те не бъдат наложени в практиката, вината не е на изследователя.

Авторефератът отговаря напълно на изложението и представлява синтезиран вид на основните анализи и модели..

Езикът на който е написана дисертацията е ченивен и едновременно с това академичен.

Законът изисква за успешната защита на един докторант да има най-малко две публикации по темата на дисертацията. Колегата Дойчинова има три публикации и участие в две международни конференции.

Приноси. Съгласен със с изведените от дисертантката приноси

Направените от мен бележки и препоръки в никакъв случай не омаловажават или принизяват дисертацията и научните авализи и интерпретации, направени в нея.

Изхождал съм от позицията, за в бъдеще този текст да стане още по прецизен и по-лесно асимилиран от читателя.

След всичко казано до тук заявявам пред уважаемото Научно жури, че ще гласувам категорично „ЗА“ присъждането на образователната и научна степен „Доктор“ по специалност „Социология“ на редовен докторант Диляна Дойчинова.

Рецензент:

Доц.д-р Жеко Кьосев

24 февруари 2021 г.